

**این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل
ویرایش به سایت مراجعه کنید .**

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

موضوع اقدام پژوهی :

چگونه توانستم همکاران مدرسه را به درس

پژوهی علاقه مند سازم ؟

مشاهده

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

فهرست مطالب

- ۳ چگونه توانستم همکارانم را به درس پژوهی علاقه مند سازم؟.....
- ۳ چکیده:.....
- ۵ مقدمه:.....
- ۶ گردآوری اطلاعات (شواهد).....
- ۸ توصیف وضعیت موجود و تشخیص مسئله:.....
- ۱۰ اقدام پژوهی و درس پژوهی:.....
- ۱۱ درس پژوهی چیست؟.....
- ۱۳ اهمیت و رویکرد درس پژوهی.....
- ۱۴ تاب آوری و تعلق اجتماعی:.....
- ۱۶ ارتباط بین مورد پژوهی و درس پژوهی.....
- ۱۷ امتیاز یا ویژگی درس پژوهی نسبت به اقدام پژوهی.....
- ۱۸ چگونگی ایجاد علاقه در همکاران جهت انجام پژوهش.....
- ۲۰ نظر همکاران درباره اجرای طرح درس پژوهی.....
- ۲۲ تجزیه و تحلیل اطلاعات شواهد(۱).....
- ۲۳ انتخاب راه حل جدید وموقتی: و نظارت بر آن.....
- ۲۵ گردآوری اطلاعات شواهد (۲).....
- ۲۶ ارزشیابی تاثیر اقدام جدید وتعیین اعتبار آن:.....
- ۲۶ نتیجه گیری:.....
- ۲۸ پیشنهادات:.....
- ۲۸ کاربردی:.....
- ۲۸ پژوهشی:.....

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

فهرست منابع: ۳۰

چگونه توانستیم همکارانم را به درس پژوهی علاقه مند سازم ؟

چکیده :

اقدام پژوهشی (پژوهش درعمل) فعالیتی است که معلمان به منظوردرک تدوین و یادگیر دانش آموزان خود انجام میدهند. اقدام پژوهی که معلمان برای خودشان انجام می دهند. (قاسمی پویا)

پژوهش درآموزش وکلاس برای پیداکردن راه های اثربخش بهسازی و بازاندیشی درفرآیند یاد دهی به یادگیری جریانی است که دربرنامه درس ملی ومبانی نظری تحولی بنیادین در نظام تعلیم وتربیت آمده است. معلمان عموماً همانی را آموزش می دهند که می دانند و کار را چنان انجام می دهند که می توانند دیدگاه ها، آموزش ها، تجربه ها، خاطره ها، گرایش ها، وفعالیت های پیشین معلم همه وهمه در کار او اثر دارند. درس پژوهی درواقع به معنای «پژوهش مشارکتی معلمان درکلاس درس» می باشد.

پژوهش بدون برخورداری از یک فضای فرهنگی مساعد اثر چندانی عاید نظام نخواهد ساخت. فرهنگ به عنوان زیست بوم مناسب عمل می کند واز این رو با گسترش آن زمینه ی توسعه وتاثیرگزاری یافته های پژوهش درنظام تاثیر می گزارد. (نذیری، ۱۳۹۳)

درس پژوهی به مثابه روش نوین پژوهش درعمل وهسته های کوچک تحول درآموزش ، به گسترش پژوهش وتولید دانش حرفه ای در مدرسه کمک می کند ، به علاوه فرآیند یادگیری گروهی و بهسازی مستمر(تدوین برنامه ، اجرا، بازبینی، بازاندیشی، یادگیری وترویج یافته ها) شد مبتنی است وفرصتی برای سهیم شدن کارگزاران آموزشی در تجربه های یکدیگر را فراهم می آورد.

این فایل برای مشاهده است. برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید.

اهمیت و رویکرد «درس پژوهی» مبتنی است بر تاکید بر خلاقیت و نوآوری (حسن ۱۳۹۳)

تاکید بر تدریس های فراگیر محور، سوال محور، فرایند مدار، تاکید بر روش های تدوین و فعال تدوین در تمام مراحل تدریس، استفاده بهینه از فناوری اطلاعات و ارتباطات. تفاوت اساسی درس پژوهی و اقدام پژوهی یا معلم پژوهنده در این است که «درس پژوهی» دیگر معلم نمی تواند کار را به صورت فردی انجام دهد. البته کار اقدام پژوهی امکان کار گروهی هم بود، اما در «درس پژوهی» کار حتما مشارکتی و گروهی و مبتنی بر همکاری تعامل چند تن از معلمان و کمک دانش آموزان و حتی اولیاست. در این کاری که به صورت اقدام پژوهی در مدرسه انجام گرفت مشکل از اینجا شروع شد که بخشنامه ای از طرف اداره متبوع به عنوان شرکت همکاران در مسابقه «درس پژوهی» به مدرسه ارسال شد. بنده به عنوان معاون آموزشی در جلسه شورای معلمان مسئله را برای همکاران توضیح داده و شرح چگونگی «درس پژوهی» را به معلمان در آن جلسه بیان نمودم و از آنها خواستم که هر کدام مایلند در قالب گروه های مختلف کلاس های هم پایه با کمک مدیر و معاون و ناظر می توانند در این طرح شرکت نمایند. که اکثر آنها با این امر مخالفت نمودند و علاقه ای از خود نشان ندادند. در جلسه دوم شورای معلمان بنده ضمن توضیحات لازم مزایای اجرای طرح و چگونگی برنده شدن در مسابقه در سطح منطقه و استان و اهدا هدایا از طرف مقامات مسئول و همکاری مدیر که می تواند با به کار انداختن همه امکانات گروه راباری کند بالاخره توانستیم یک گروه از بین آنها که حدود چهار نفر بودند و ابراز علاقه به اجرای طرح نمودند.

بعد از توصیف وضعیت موجود و توضیحات درباره اقدام پژوهی و درس پژوهی همکاران هر کدام راه حلی ارائه دادند. بعد از اجرای راه حل موقتی نکات ضعف مشخص شد. دیگر همکاران و بنده راه حلی دیگر بیان کردیم که آرا انجام دادیم که بحمد الله جواب مثبتی داد. که این مراحل در طی گردآوری اطلاعات شواهد (۱) و شواهد (۲) انجام گرفت. تجدیدنظر و ارائه راه حل در این مراحل بود.

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

و راهی را که رفته بودیم مورد باز بینی قرار دادیم بعد از آن نتیجه گیری از اقدام پژوهی نیز اقدام گرفته و نتایج را نوشتیم و در پایان توصیه یا پیشنهادات کاربردی و پژوهشی را تقریر نمودم. و در آخرین مرحله منابع را ذکر نمودم.

مقدمه:

شاید بتوان شروع قرن بیست و یکم را آغاز دیگری برای توجه به درس پژوهی و در کنار آن جوهره ی معلمی دانست. موضوعی که بعد از آزمون تیمز و پر از و بررسی نتایج حاصل از آن برجسته ترشد و توجه جهانیان را به خود معطوف داشت. (داود بیگی، ۱۳۹۳)

جدای از موج فراگیری که بسیاری از معلمان را در سطح آموزش و پرورش کشور با موضوع درس پژوهی و پرورش درحین عمل با خود همراه کرده است پژوهشگران و اندیشمندان متعددی نیز در حوزه تعلیم و تربیت آموزش و پرورش تحقیقات و فعالیتهای دامنه داری را در دستور کارهای عملی و پژوهشی خود قرار داده اند. (داودبیگی ۱۳۹۳)

پژوهش و ارزش یابی در نظام تربیت رسمی و عمومی یک فعالیت ماموریت گرا، بر مبنای رسالت ،اهداف، ماموریت های نظام تربیت رسمی و عمومی استوار است.

توصیفی که از درس پژوهی کرده اند این است که در واقع درس پژوهی را می توان بیشتر از گانیک دید تا سیستماتیک. بنابراین معلمان عزیز همواره و همیشه در کلاس درس در رابطه با دانش آموزان، با مسائل

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

جدیدی روبرو هستند که حل آنها درگرو مشارکت آنها با دیگر معلمان واستفاده از خرد جمعی برای حل این مسائل است.مسئله ی مهم دیگر دلپذیر کردن حضور بچه ها در کلاس درس با مشارکت دادن آنها درموضوع تدریس وتوجه به علائق و توانمندی های بچه هاست.(صادق پور۱۳۹۳)

تجربه های گوناگون ازاجرای درس پژوهی از کلاس های درس نشان می دهد که معلمان در فرایند درس پژوهی همراه بادانش آموزان فرصت هایی غنی برای سازمان دهی، تعامل اثربخش درکلاس درس، آموختن از یکدیگر و به سازی آموزش متناسب با شرایط حرفه ای خود به ویژه از طریق بهبود تعامل میان دانش آموزان و معلم به دست می آورند.(حسنی،۱۳۹۳)

دراین اقدام پژوهی مهم ترین هدف ما از کاربرد«درس پژوهی»علاقه مندی معلمان به انجام تدریس از طریق «درس پژوهی» با مشارکت دیگر همکاران گروه تا به هدف خود که یادگیری گروهی است برسند.

گردآوری اطلاعات (شواهد)

به منظور بررسی هرنوع مشکل اطلاعات جامع کافی می تواند پژوهشگران را در امر کاهش مشکل مورد مطالعه یاری نماید.بنابراین لازم بود در درجه نخست شواهد منطقی در اختیار داشته باشیم.گردآوری اطلاعات در مرحله ی اول و در مرحله تشخیص بوده، یعنی همین مرحله ای که مورد بحث است ودیگری مرحله ی ارزیابی و مرحله ی بعدی هم نتیجه گیری.

معلمان عموماً همانی را آموزش می دهند که می دانند وکارا چنان انجام می دهند که می توانند.دیدگاه ها،ارزش ها،تجربه ها،خاطره ها،گرایش ها و فہالیت های پیشین معلم همه وهمه در کار او اثر دارند.هر یک می توانند محملی برای طراحی پژوهشی تازه، عملی نو در کلاس درس وکسب نتیجه و تجربه ای نوباشند. چند سالی است که آموزش و پرورش به مسائل پژوهش عملی چه به شکل «موردپژوهی»، درس

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

پژوهی، مدرسه پژوهی، و اقدام پژوهی اهتمام ویژه ای داشته یعنی معلمان را ترغیب می نماید که مسائل و مشکلات مدرسه و کلاس را از طریق موارد بالا حل نماید. البته بعضی امثال اقدام پژوهی سابقه ی بیشتری داشته اما درس پژوهی کمتر مورد توجه بوده در سال تحصیلی ..... بخشنامه ای مبنی بر شرکت معلمان در طرح «درس پژوهی» به مدارس ارسال گردید. بنده که .... مدرسه می باشم این کار را بیشتر برای اجرا و علاقه مند سازی معلمان به انجام طرح بعهدہ گرفتم ابتدا در جلسه شورای معلمان آنرا مطرح نموده و برای همکاران مفید بخشنامه را به رویت همکاران رساندم . اکثر همکاران را مسئله ی اقدام پژوهی آشنا بودن امام چون شناخت کافی از (درس پژوهی) نداشتند از انجام دادن آن واهمه داشتند و علاقه ای از خود نشان ندادند. یعنی برای من یک مسئله بود که چگونه می توان همکاران را به درس پژوهی علاقه مند ساخت ؟ بنابراین دنبال راه حل های ممکن می گشتم . چون می فهمیدم بین اقدام پژوهی که همکاران هر ساله انجام می دهند و درس پژوهی تفاوت چندانی وجود ندارد. یعنی در اقدام پژوهی همکاران یه مورد مثل چگونه توانستم مشکل املائی امیر رضا را در کلاس .. حل نمایم و درس پژوهی که آن هم تدریس یه موضوع در کلاس درس می باشد تفاوت چندانی وجود ندارد. فقط مهم ترین فرق آنها این است که درس پژوهی را باید با مشارکت چند همکار همپایه و دانشاموزان و نظارت معاون و مدیر انجام داد. اما اقدام پژوهی را بیشتر به صورت تنهایی و هر همکار مشکل کلاس خودش را حل می نمودند البته در اقدام پژوهی نیز بین همکاری و به صورت گروهی نیز وجود داشت . اما نه به درس پژوهی که در آن از خرد جمعی و شورا که موجب توسعه توانمندی فکری و عقلانی معلمان و مربیان در سطوح نظام تربیت رسمی و عمومی و بهره گیری از حوزه های معرفتی مرتبط با تربیت به صورت میان رشته ای از معادین خردورزی و مواجهه خردمندانانه با چالش هاست . درس پژوهی در واقع به معنای (پژوهش مشارکتی معلمان در کلاس درس) می باشد . با حل این مسئله و شرکت همکاران در طرح درس پژوهی موجب شده که معلمان در تدریس یک موضوع در کلاس خود را به روی دیگران باز نموده و از آنها به عنوان ناظر استفاده نماید و اشکالات خود را با

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

کمک آنها برطرف نموده و با اجرای طرح درس خود ، مهارت زیادی در امر تدریس پیدا نماید . حال به جمع اوری اطلاعات از طریق منابع و همکاران در این رابطه می پردازیم .

طرحی که در شورای معلمان مطرح شد چه بود که باید به صورت درس پژوهی انجام شده و همکاران به آن علاقه مند سازد .

این طرح تدریس جمع فرآیندی در پایه ی سوم به صورت درس پژوهی بود که در بین معلمان داوطلب مطرح شد . این جمع که در کتاب ریاضی پایه ی سوم یکی از موضوعات درسی اسن به دو. صورت تدریس مس گردد . بنابر این از معلمین پایه ی سوم که در همکار بوده و یک معلم نیز به عنوان ناظر و مدیر و معاون آموزشی یعنی بنده نیز بر اجرای آن نظارت نمودیم تقاضا نموده که خانم پویا به عنوان داوطلب این طرح را بعد از آشنایی با پگونگی اجرای طرح یعنی یادگیری روش درس پژوهی آن را در کلاس خود اجرا نماید .

ابتدا با کمک معلم هم پایه و دیگر اعضای گروه طرح درس جمع فرآیندی را به روش تدریس قدیم نوشته و از ما خواست که با مشارکت در اجرای طرح و گرفتن فیلم و عکس آن را در کلاس خود تدریس نمود . و بعد از مرحله ی اول قرار شد بعد از ارزیابی طرح و بررسی نقاط قوت و ضعف آن طرح دوم را ابتدا طرح درس جدید را با مشارکت اعضای گروه نوشته و آن را در کلاس... اجرا نماید.

توصیف وضعیت موجود و تشخیص مسئله :

اینجانب .... مدت ..سال است که در آموزش و پرورش... خدمت می نمایم و هم اکنون یعنی در سال تحصیلی .... به عنوان .. با مدرک ... در .. که دارای . دانش آموز . بوده خدمت می نمایم . بنده حدود ..سال .. این آموزشگاه بوده ام که هرساله با مشکلات آموزشی و پرورشی و مالی زیادی روبه رو گشته ایم .

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

اکثر آموزگاران ما با توجه به کلاس تحت تعلیم خود مسائل به وجود آمده را از طریق اقدام پژوهی حل می نمایند . در این سال تحصیلی بخش نامه ای از طرف اداره ی متبوع به آموزشگاه ارسال گردید و مفاد آن شرکت همکاران در طرح (درس پژوهی) به عنوان مسابقه ای منطقه ای و استانی بود .

بنده چون در سمت ... خدمت می نمایم در جلسه ی شورای معلمان مسئله را برای همکاران بیان نمودم . البته همزمان با آن شرکت همکاران در طرح اقدام پژوهی نیز ارسال شده بود . وقتی عنوان طرح (درس پژوهی) مطرح گردید ، اکثر همکاران با این طرح آشنایی نداشتند . اما با اقدام پژوهی خیلی از معلمان آشنا بودند . چون ئدر سالهای گذشته نیز مسائلی را از طریق اقدام پژوهی حل کرده بودند . بنابراین برای من این مسئله مهم بود که چگونه می توانم همکاران را به انجام طرح (درس پژوهی) ترغیب نمایم ؟ یعنی با تشکیل گروه های درس پژوهی آموزگاران هم موضوع درس را تدریس نموده و هم در مسابقه شرکت نمایند . معلمان شاغل در این دبستان بعد از مطرح شدن این طرح در شورای معلمان راغب به انجام این کار نبودند . بنده با توضیحاتی که در باره ی طرح (درس پژوهی) دادم توانستم در جلسه ی بعد شورای معلمان یک گروه از معلمان کلاس سوم و همکاری و نظارت مدیر و معاون آموزشی و یک همکار دیگر به خانم .... در مدرسه تشکیل دهم . این گروه با موافقت خانم پویا و انجام آن در کلاس سوم خودش سعی در انجام این طرح نمود . حال هدفم از این اقدام پژوهی این است که مشخص نمایم چگونه توانستم با همکاری و مشارکت در این گروه طرح (درس پژوهی) در پایه ی سوم که موضوع درس ریاضی پایه ی سوم یعنی جمع عدد های سه رقمی به طرق قدیم و جدید یعنی جمع فرآیندی بوده آنها را کمک نموده تا مسئله و مشکل آنها برطرف شود.

پژوهش در آموزش و کلاس برای پیدا کردن راه های اثر بخش بهسازی و باز اندیشی در فرآیند یاد دهی و یادگیری جریانی است که در برنامه درسی ملی و مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

و عمومی کشور بر آن تاکید شده است . تحول بنیادی در آموزش و پرورش یک دگرگونی ریشه ای است که با آن نگاه به معلم ، مدرسه ، کلاس ، و دانش آموز او متول خواهد شد (برنامه درس ملی ۱۳۹۱) .

تحقیق و روحیه ی پژوهش محوری مقدمه ای بر درس پژوهی است . مبانی نظری تحول می گردید : (پژوهش محوری و بهره مندی از تجارب بین المللی در عرصه ی اعتلای نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی ، توسعه ی توانمندی های فکری و عقلانی مربیان ، توجه به شورا و خرد جمعی در سطوح نظام تربیت رسمی و عمومی و بهره گیری از حوزه های معرفتی مرتبط با تربیت به صورت میان رشته ای از مصادیق خردورزی و مواجهه خردمندانه با چالش هاست) .

پژوهش بدون برخورداری از یک فضای فرهنگی مساعد ، ثمر چندانی عاید نظام نخواهد ساخت . فرهنگ به عنوان زیست بوم مناسب پژوهش عمل می کند و از این رو با گسترش آن زمینه ی توسعه و تاثیر گذاری یافته های پژوهش در نظام ارتقاء می یابد (نظیری / ارشد ابتدایی شماره ۱۳۹۳ / ۵)

تحقق در این هدف که تاثیر گذاری پژوهش بر عملیات تربیتی مورد استفاده کارگزاران قرار گیرد . در انجام این تعهد در نظام تربیت و رسمی و عمومی به توجه خود مستلزم توجه اصل پژوهش به بهبود کیفیت تدریس در کلاس های درس است ، بنابر این ارتباط بخش پژوهش و ارزش یابی بامدرسه به عنوان کانون عمل نظام تربیت رسمی و عمومی باید بیش از پیش به صورتی نظام مند تعریف شود . (نظیری ۱۳۹۳)

اقدام پژوهی و درس پژوهی :

اقدام پژوهی (پژوهش در عمل) فعالیتنی است که معلمان به منظور درک تدوین و یادگیری دانش آموزان خود انجام می دهند . در واقع اقدام پژوهی می تواند فرصت های آموزش را برای بهبود یادگیری دانش آموزان و فعال کردن آنان در فرآیند یاددهی و یادگیری فراهم کند . (قاسمی پویا ۱۳۸۰)

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

زمانی که می‌پرسیم (اقدام پژوهی به چه معناست) باید به یاد داشته باشیم که اقدام پژوهی با پژوهش‌هایی که در دانشگاه‌ها انجام می‌شود متفاوت است. زیرا هدف پژوهش دانشگاهی تعلیم نتایج به دست آمده به جامعه‌ای است که نمونه‌ای از آن انتخاب شده است . در مقابل اقدام پژوهشگران بیشتر علاقه دارند که از دانش موجود به طور مستقیم در فرآیند یاددهی - یادگیریشان استفاده کنند . این مطلب جمله‌ی معرفی جوفری نیلز (۲۰۰۷) را به یاد می‌آورد که می‌گوید (اقدام پژوهی پژوهشی است که معلمان برای گروهشان انجام می‌دهند) . با این حال اغلب اقدام پژوهش‌گران یافته‌های پژوهشی خودشان را منتشر می‌کنند و با دیگران در میان می‌گذارند.

درس پژوهی چیست ؟

تحولات پر شتاب اقتصادی و اجتماعی در هزاره‌ی سوم بویژه توسعه و گسترش اطلاعاتی و ارتباطی اصلاحات آموزشی را اجتناب‌ناپذیر ساخته است به طوری که شرق ایجاد تغییر و تحول در بیشتر نظام‌های آموزشی دیده می‌شود . برنامه به سازی آموزش همزمان با تحول در محتوا و برنامه‌های درسی به توانمند سازی معلم و کیفیت فرآیند تعادل او با دانش آموزان در فرآیند تدریس توجه بیشتری نشان می‌دهد . در سالهای اخیر درس پژوهی به عنوان الگویی موثر برای ایجاد تحول در آموزش از طریق تولید و ترویج دانش حرفه‌ای در مدرسه ، نظر پژوهشگران و کارگزاران آموزشی بسیاری در جهان را به خود جلب کرده است (حسنی ۱۳۹۳) . تجربه‌های گوناگون از اجرای درس پژوهی در کلاس‌های درس نشان می‌دهد که معلمان در فرآیند درس پژوهی همراه با دانش آموزان فرصت‌های غنی برای سازمان‌دهی تعامل اثر بخش در کلاس درس ، آموختن از یکدیگر و بهسازی آموزش متناسب با شرایط حرفه‌ای خود بویژه از طریق بهبود تعامل میان دانش آموزان و معلم به دست می‌آورند . (حسنی ۱۳۹۳)

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

درس پژوهی در واقع به معنای (پژوهش مشارکتی معلمان در کلاس درس) می باشد. اما از لحاظ مفهوم الگوی عملی ، بازبینی مداوم الگوهای ذهنی و باز اندیشی مشارکتی در عمل کارگزاران آموزشی است . این الگو مبتنی بر پرورش مشارکتی معلمان در کلاس درس است و الگویی موثر برای بهبود مستمر آموزش محسوب می شود . درس پژوهی به مثابه روش پژوهش در عمل و هسته های کوچک ، تحول در آموزش به گسترش و پرورش تولید دانش حرفه ای در مدرسه کمک می کند . بعلاوه بر فرآیند یادگیری گروهی و بهسازی مستمر (تدوین برنامه ، اجرا) بازبینی ، باز اندیشی ، یادگیری و ترویج یافته ها مبتنی است . و فرصتی برای سهیم شدن کارگزاران آموزشی در تجربه های یکدیگر را فراهم می آورد . (حسنی ۱۳۹۳)

اگر نگاهمان به درس پژوهی الگویی برای حل مدرسه از طریق مشاهده و حل مسئله در مشارکت با دیگر همکاران باشد این موضوع در کشور ما هم سابقه دارد. مکتب خانه های ما، نحوه ی تحصیل در حوزه ها و مدارس علمیه ، تاکید بر نقش تامل معلمی و بهره گیری از مباحثه برای مشارکتی کردن فضای درس و مدرسه نشان از این واقعیت دارد که همواره و هنوز هم نشان عمل مشارکتی معلم در این وادی حسرت گم نشده است، درس پژوهی معنای تدریس فرصت ساز عمل تدریس مشارکت جویانه ی معلمان الگوی توانمندی سازی معلمان و واژه ای که نشان از اهمیت نقش در اداره مهندسی کلاس درس و فراتراز آن راهبری این فضا به نفع دانش آموزان دارد که در سایه روشن های تاریخ آموزش و پرورش ایران به چشم می دارد. (علی دشتی ۱۳۹۳)

با چنین توصیفی از نقش معلمی ، درس پژوهی هم می تواند معنا پیدا کند. دور هم نشینی های شب های روشن روستا و رفتن به منزل دیگر معلمان و همکاران و گپ و گفت در مورد مسائل آن روز مدرسه باز هم نشان از نقش معلمی در موضوع درس پژوهی و یا حل مسئله ی کلاس درس دارد. جلسات شورای معلمان دعاهای مرسوم بر اساس آموزه های دینی و هر تلاشی که حکایت از به کارگرفتن خرد جمعی برای حل

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

مسئله ی مدرسه و تدریس داشته است خود حکایت از وجود تجربه ای هر چند فراموش شده در خصوص راه جویی معلمان برای اداره ی بهتر کلاس و تدریس اثر بخش دارد. (علی رشتی ۱۳۹۳)

نگاهی به وضعیت کنونی درس پژوهی و روح گرفتن استفاده از این واژه در دهه های اخیر نشان از آن دارد که بعد از برگزاری آزمون های تیمز و یرلز این راه حل معروف به شیوه ی ژاپنی توانسته است جای خود را در میان بسیاری از فرهنگ ها باز کند و مورد توجه پژوهش گران و معلمان علاقه مندی در سراسر جهان فرا گیرد. (دشتی ۱۳۹۳)

مسئله ی مهم دیگر دلپذیر کردن حضور بچه ها در کلاس درس با مشارکت دادن آنها در موضوع تدریس و توجه به علائق و توانمندی های بچه هاست. هدف دیگر درس پژوهی نگه داشتن بچه ها در مدرسه و کلاس درس و گرایش معلمان برای تبدیل محیط مدرسه به محیطی برای زندگی دلخواه بچه ها بوده است به گونه ای که هیچ بچه ای از مدرسه فرار نکند.

اهمیت و رویکرد درس پژوهی

- ۱- تاکید بر خلاقیت و نوآوری
- ۲- تاکید بر ارائه تدریس های فراگیر ، سوال محور فرایند مدار
- ۳- تاکید بر روش های نوین و فعال تدریس در تمام مراحل تدریس (طراحی ، اجرا ، ارزشیابی)
- ۴- تاکید بر بکارگیری نظریات جدید یادگیری (فراشناخت، ساختن گرا، ساخت و ساز گرا...) در فرایند تدریس
- ۵- تاکید بر صحت علمی - تخصصی و به روز بودن اطلاعات ارائه شده در تدریس
- ۶- قابلیت تعلیم و تدریس های منتخب در محیط های واقعی آموزش
- ۷- استفاده بهینه از فناوری اطلاعات و ارتباطات
- ۸- تاکید بر کار بست درس پژوهی در کلیه ی مراحل تدریس و عملیاتی کردن مفاد اسناد بالا دست .

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

تاب آوری و تعلق اجتماعی :

درس پژوهی حرفه ای آموزگاران را در فرآیند بهسازی تدریجی و مستمر سناریو های فرهنگی آموزش جست و جو می کند و هدف اساسی خود را توانمند سازی همه ی عناصر تشکیل دهنده ی فرایند آموزش و یادگیری برای پرورش کودکانی تاب آور می داند. کلاس درس مدرسه و جامعه را در ارتباط با هم می خواهد و به تدریج راه های پرورش مادران تاب آور ، پدران تاب آور، خانواده ای تاب آور، مدرسه ای تاب آور، محله تاب آور، و جامعه ی تاب آوری اندشد. (آرانی ۱۳۸۶)

جوهره ی تاب آوری «کش سانی» است. البته تاب آوری ابعاد دیگری هم دارد و یکی از آنها نحوه ی روبه رو شدن با مسئله است. و دیگری پرسشگری است. که از مهارت حل مسئله مهم تر است، زیرا در جهان امروز مسئله یابی یا توانایی طرح پرسش است.

از مهارت پیدا کردن پاسخ پرسش های مطرح شده اهمیت بیشتری دارد.

برای اینکه انسان بتواند نقش های گوناگون را به نحو معقولی مدیریت کند، نیازمند توانایی کش سانی است و این به عبارتی یعنی توانمند سازی سازه های اجتماعی و فرهنگی. (نفیسی ۱۳۶۶).

در سیاست گذاری آموزشی «ساختن جامعه» و اینکه چه جامعه ای می خواهیم ، نقطه ی عزیمت گفت و گو برای بهسازی آموزش و مدرسه داری است . مدیر دفتر برنامه ریزی فنلاند از خاطره ای می گوید روزی وزیر آموزش و پرورش فنلاند برای تضمین کیفیت آموزشی طرح امتحانات سراسری را پیشنهاد کرد. پیش او رفتم و پرسیدم: آقای وزیر شما به پزشک مراجعه می کنید بعد گفت بله سالی یکی دو بار برای «چکاب میروم» گفتم وقتی به پزشک مراجعه می کنید، آیا همه خودتان را می گیرند آزمایش می کنند یا فقط نمونه می گیرند؟ گفت: البته که نمونه می گیرند گفتم بسیار خوب چرا برای ارزشیابی آموزشی می خواهید کل نظام آموزشی را درگیر بسازید و چرا با نمونه گیری پاسخ پرسش خود را جست و جو نمی کنید ؟ (همان منبع)

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

مطالعه ی درس در اولین بار در ایران با عنوان «پژوهش مشارکتی معلمان در کلاس درس» معرفی شد و از آن پس به عنوان درس پژوهی ترویج می شود (سرکار آرانی ۱۳۷۸) مدل ژاپنی بهسازی آموزش و یادگیری است .درس پژوهی الگوی عمل باز بینی مداوم الگوهای ذهنی و باز اندیشی مشارکتی و عمل کارگزاران آموزشی والگویی موثر برای بهبود مستمر آموزش در مدرسه محسوب می شود .(درس پژوهی به مثابه به روش نوین پژوهش در عمل وهسته های کوچک در تحول آموزش ،به گسترش پژوهش وتولید دانش حرفه ای در مدرسه کمک می کند . به علاوه بر فرایند یادگیری گروهی وچرخه ی بهسازی مستمر (تدوین طرح درس ، اجرا ، باز بینی و بازاندیشی ، یادگیری و ترویج یافته ها) مبتنی است وفرصتی برای سهیم شدن معلمان وکارگزاران آموزشی در تجربه های یکدیگر فراهم می آورد (خاکباز و دیگران محمد دشتی ۱۳۸۷)

عمل تدریس پژوهی تدریجی فرایند آموزش یادگیری را بهبود می بخشد لذا کاری ست زمان بر . همان طور که بسیاری از مربیان تربیتی جهان تاکید کرده اند آموزش وپرورش انسان ها کاری است دیر بازده ولی خوب بازده نیاز به صبرو حوصله دارد .«تدریس و آموزش ، آنگوشتی ست که برای لذیذ شدن ولذت بردن دانش آموزش باید کاملا جا بیفتد » (دکترآرانی)

همان طور که غذای فست فودی فوری جواگوی ذائقه ی فراگیران نیستند شاید بتوان ذکر کرد فعالیت در زمینه ی اقدام پژوهی که دردهه ی قبل توسط آقای دکتر مهر محمدی (پژوهشکده ی تعلیم و تربیت است.) آغاز شد ، کار ارزنده ای بود که توانست نظر مربیان ، معلمان وکارمندان را به خود جلب کند اما این همه ی کار نبود چون در شیوه ی تدریس – یادگیری مقداری مشکل پیش آمد . که درس پژوهی آن را کامل کرد . (رضوانی و خاقانی)

این گونه نیست که بگویم معلمی که بدون طرح درس به کلاس میرفت امروز دزس پژوهش دبکته ای شده ای را تدریس ویا حتی طراحی کند وآن را درس پژوهی می نامیم . معلم در این نقش جدی یا درس پژوهی ، مهندسی وطراحی کلاس درس وتدوین را بر عهده دارد و برای ایفای نقش باید آمادگی های لازم را داشته

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

باشد . لذا درس پژوهی نتیجه ی ازپیش نوشته شده نیست باید حمایت مدیران و دیگر همکاران را داشته باشد . (رضوانی ۱۳۹۳)

یعنی یک معلم نباید تدریس پژوهی خود را تنها و بدون نظارت دیگران در کلاس درس اجرا نماید . بلکه باید در کلاس خود را به روی (همتایش) بگشاید و او را به کلاس درس دعوت کند و از او برای بهبود فرایند آموزش-تدریس یاری بطلبد . ما در درس پژوهی دنبال رشد حرفه ای معلم هستیم و رشد حرفه ای با امتیازات کوتاه مدت و یا مسائلی مانند نمونه شدن و مقطعی فکر کرده اهمیت ندارد .

ارتباط بین مورد پژوهی ودرس پژوهی

طرح مورد پژوهی به معلمان کمک می کند که بتوانند موضوع تدریس و کلاس داری خود را بهتر مدیریت کنند در حقیقت توانمندی حرفه ای خود را در سیر آموزش و یاددهی- یادگیری بهتر و بیشتر به کار گیرند در طریق سیر نسبتا طولانی که گام به گام آن مورد توجه بود- تلاش براین بود که معلمان بتوانند به قابلیت های حرفه ای خود لباس عمل ببوشانند و مسائل کلاس درس را با نگاهی علمی و منطقی براساس تحقیق پژوهش دنبال کنند . به طور طبیعی درس پژوهی برای گام اول و آغازین مناسب بود ولی از آنجا که مبتنی بر توانایی های فردی و اقدامات شخص پژوهشگر بود ، جنبه های مشارکتی آن کم بود و نمی توانست به عنوان روشی دائمی و موثر دنبال شود بنابراین ، موضوع اقدام پژوهی مطرح شد که گرچه در آن نقش فردی معلم پررنگ تر بود نسبت به مورد پژوهی کاری اساسی تر بود و در جریان آن معلمان تلاش می کردند از مشورت و همکاری دیگر معلمان و حتی دانش آموزان بهره ببرند . در اقدام پژوهی ، معلمان رجوع بیشتری به منابع و اسناد علمی و پژوهشی داشتند و سعی می کردند معلومات کافی را درباره ی موضوع اقدام پژوهی از زوایای مختلف به دست آورند . (شکوهی ۱۳۹۳)

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

امتیاز یا ویژگی درس پژوهی نسبت به اقدام پژوهی

تفاوت اساسی درس پژوهی با اقدام پژوهی یا معلم پژوهنده در این است که در درس پژوهی دیگر معلم نمی تواند کار را به صورت فردی انجام دهد . البته در کار اقدام پژوهی امکان کار گروهی هم بود اما در درس پژوهی کار حتما مشارکتی و گروهی و مبتنی بر همکاری و تعامل چند تن از معلمان و کمک دانش آموزان و حتی اولیاست . شاید بتوان گفت یکی از نقاط قوت درس پژوهی نسبت به اقدامات قبلی همین جنبه ی مشارکت پذیری و تعاملی بودن آن است . (شکوهی ۱۳۹۳)

درس پژوهی معادل کاری برای lesson student در واقع فرایندی مستمر در جهت پرورش مهارت های حرفه ای معلمان است که توسط گروه های درس پژوهی به کار گرفته می شود . و فرصتی ایجاد می کند تا معلمان بتوانند برای فعالیت های آموزشی با کیفیت ترین شیوه ها را طراحی و ارائه کنند .

در درس پژوهی معلمان یک گروه درس مورد نظر را انتخاب می کنند و طرح درس مورد پژوهش به صورت مشارکتی گروه تهیه می کنند . پس یکی از اعضای داوطلب گروه درس مورد پژوهش را در یک کلاس تدریس می کند و سایر اعضای گروه به مشاهده ی آن می پردازند و شواهد داده هایی را در مورد جریان تفکر و نحوه ی یاد گیری دانش آموزان جمع آوری می کنند . در نشست ارزیابی که پس از جلسه ی تدریس برگزار می شود- گروه مایه ی باز اندیشی و تفکر عمیق درباره ی آنچه رخ داده است می پردازد . و فعالیت های آموزشی انجام شده در ارتباط موضوع مورد نظر ارزیابی کرده در صورت نیاز با اصلاحات لازم طرح درس دیگری را برای بار دوم نوشته و آزاد در کلاس اجرا می نمایند . (راهنمای طرح درس پژوهی ۱۳۹۳،

درس پژوهی علاوه بر اینکه باعث بهبود یاد گیری دانش آموزان می شود هم چنین باعث ارتقای فرهنگ آموزش و تولید دانش حرفه ای در کلاس می شود . می توان گفت درس پژوهی به مثابه ی هسته ی تعقیب و تحول در نظام آموزشی است که پژوهش را از درون کلاس شروع می کند . (بختیاری، ۱۳۹۲)

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

چگونگی ایجاد علاقه در همکاران جهت انجام پژوهش

حیات پویایی و نو آوری فرهنگ و تمدن در هر جامعه ای در گروی میزان توجه و کیفیت پرداخت به آموزش و پرورش آن جامعه است . در جامعه کنونی ما که جنبش اصلاحات و فرهنگ تحولات نوین در چارچوب قانون اساسی همه اندیشه ها ، نگرش ها و ساز و کارهای فرهنگی ، سیاسی و اجتماعی را تحت تاثیر قرار داده است . آموزش و پرورش جایگاه ویژه ای دارد . به نحوی که روند توسعه ی پایدار و همه جانبه بودن عبور از بستر آموزش و پرورش به منزل مقصود نمی رسد .

برای ایجاد تحول بنیادین از مدرسه و آن هم از مدیر مدرسه و معاونین شروع کرد .

یک مدیر معاون برای ایجاد تغییر اثر بخش در کل ساز مان خود ویا در بین کارکنان باید در جداول خودش دارای بینش علمی باشد و برای این منظور می بایست عدت به نقد و بررسی و به طور کلی معرفت عمومی را جزو عادات خود کند و با ژرف اندیشی و تفکر منطقی سده راز ناسده تاریک را از روشن ، درست را از نادرست ، تمیز دهد از این راه معرفت عمومی پیوسته در معرض پالایش علمی و تضادی فرا می گیرد . (او باید در حال زندگی کند از گذشته بیاموزد و به آینده نظر داشته باشد). (علاقه بند ۱۳۸۳)

فراهم کردن شرایط رهبری و مدیریت اثر بخش در آموزش و پرورش مستلزم داشتن چشم انداز و دیدگاه خاصی است که بتواند راهنمای اندیشه و عمل قرار گیرد. اداره مدرسه مستلزم نگرش آگاهانه به اهداف و مسائل آموزش و پرورش است . بدون دیدگاه آگاهانه مدیر و معاون به هیچ ارزش قابل ملاحظه ای است پیدا نخواهد کرد (علاقه بند ۱۳۸۳)

یک مدیر و معاون ممکن است حالتی آمدانه و فوق گروه داشته باشد و همیشه دلسوز دهد و دیگری ممکن است نقش خودشان را کمک به گروه بدانند و سوی وظیفه ی خود یاری کردن به گروه از تعیین مقاصد است . او وظیفه ی خویش را در این حالت در کار کردن میان گروه انجام می دهد و در این حالت است که

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

یک مدیر یا معاون می تواند با بکار انداختن همه امکانات گروه را یاری کند و این راه نیز تنها راه قابل توجیه مدیریت و رهبری است.

بنابراین برای علاقه مند سازی معلمان به امر پژوهش مستلزم سیاست گذاری ، طراحی و تدوین و تصویب و اجرای برنامه ای سنجیده و متکی بر تحقیقات علمی و تجربیات ارزنده ی جامعه ی جهانی است . (مدیریت آموزش و پرورش ۱۳۸۰)

مشارکت دادن معلمان و دانش آموزان در امور مدرسه باعث تعاون اشتراک مساوی تفکر ، یافتن راه حل ، قضاوت و بخش زندگی با دیگران ، نقش پذیری ، احساس تعلق و عضویت ، انگیزش ، حس مسئولیت و سرانجام احساس شادمانی و خرد مندی از نتایج کار می باشد . (کوئتر و همکاران ، اصول مدیریت)

محترم شمردن شخصیت معلمان توسط مدیر یا معاونین آنان را نسبت به کار خود احترام گزارد و به پیشنهادهایشان توجه شایسته معطوف سازی و چنان محیطی در جلسات شورای آموزشگاه به وجود آورد که هر معلمی فرصت اظهار عقیده و نظر داشته باشد . و فعالیت های گروهی را که موجب پیدا شدن روابط صمیمی میان افرادی کرد تشویق نماید و در آموزشگاه چنان اوضاعی برای کار کردن فراهم سازد که هم آسایش معلمان را متضمن سازد و هم سبب جلب علاقه آنان به امر پرورش گردد.

ایجاد محیط مطلوب و مناسب عاطفی مستلزم نکات دیگری نیز هست . بنابر این رهبر گروه باید شخصی فروتن ، خونگرم و دارای آگاهی بالایی نسبت به مسئله باشد که موجب بروز استعداد دیگران شود . (تا زمانی که موافقت و همفکری بین گروه به وجود نیاید تعارض و سرگردانی در کارها ادامه خواهد داشت . (طوسی ۱۳۸۳)

از دیگر راههای ترغیب معلمان به امر درس پژوهی و علاقه مند سازی به اقدام پژوهی بیان کردن اهمیت این فعالیت و توضیح اینکه این کار باعث شده که مشکلات و مسائل کلاس از این طریق به راحتی حل شده باعث تقویت علمی فراگیران و معلمان می گردد.

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

نظر همکاران درباره اجرای طرح درس پژوهی

همکاران در جلسه دوم شورای معلمان هر کدام جهت اجرا و علاقه مندی گروهی از همکاران به اجرای طرح درس پژوهی هر کدام نظری را بیان نمودند .

الف: از آنجا که پژوهش در عمل در واقع راهی ست که روش های متنوع و گوناگونی را می طلبد ، این فهم باید درست صورت گیرد . تا با روشی خاص در آموزش اشتباه گرفته نشود . این پژوهش جایگزین روش سخنرانی با شیوه ی فعال یاد دهی - یادگیری یا شیوه ی ساختن گرایی در فرایند یاددهی نیست ، بلکه در فرایند پژوهش معلم به تناسب موضوع پژوهش بنا به شرایط موقعیت و امکانات فراهم موجود می تواند از روش های گوناگون یاددهی - یادگیری رسانه های گوناگون و فناوری های متنوع بهره گیرد .

ب : این نوع پژوهش عامل رشد حرفه ای معلم به شمار می آید . نتایج کار پژوهشی معلم در درجه ی اول حیات رشد تفکر او را فراهم می کند . او را نسبت به افت در مشاهده ی رفتارهایی که قبلا به آنها بی توجه بوده کنجکاو و حساس می کند ، دریچه هایی نو از چگونگی طرز برخورد با مسائل و مشکلات را پیش سوی او می گشاید . همکاری، همیاری و مشارکت را در او تقویت می کند .

ج: توانایی حل مسئله از طریق درس پژوهی - اگر کسانی را می شناسید که بر این باورند که زنده اند ولی زندگی نمی کنند ، احتمالا معنی آن این است که توان حل مسئله ی خود را ندارند و بعضا مسئله شان را جا به جا میکنند یا آن را می پوشانند و انکار می کنند یا به شیوه ای حل کنند که «راه حل» خود به مسئله ی تازه ای تبدیل شود ، در حالی که تصور می کنند آنرا حل کرده اند ، به قول پیتربعضی از مسائل ما ناشی از راه حل های دیروز است . دیروز فکر می کردیم مسئله مان را حل کرده ایم ؛ غافل از اینکه شیوه ی طرح مسئله و روش فرایند حل آن با راه حل خودشان مسئله امروز شده اند.

د : نظور دیگر همکاران برای انجام درس پژوهی به صورت مشارکت ها آگاهی یافتن همکاران داوطلب از چگونگی انجام طرح درس پژوهی توسط بنده بود که این کار چون با همکاری مدیر مدرسه انجام می

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

گرفت و همه ی همکاری را با انجام طرح داشتند و در واقع یادگیری هرچیزی موجب ایجاد علاقه می گردد. پس آشنایی همکاران با چگونگی اجرای طرح درس پژوهی موجب جلب و جذب همکاران به انجام این طرح در مدرسه گردید .

اهمیت انجام طرح درس پژوهی: در دنیای شتابنده ی امروز و در حالی که دانش آموزها در معرض یاد گیری آموزشهای گوناگون هستند ، معلمان ما برای ماندگاری حفظ نقش معلمی خود راهی جز انجام تحقیق و پژوهش در فرایند یاددهی – یادگیری ندارد از این زاویه است که درس پژوهی فعالیتی در جهت بهبود امر تدریس است که در آن معلمان دروس مورد نظر خود را به طور مشترک و با همکاری یکدیگر ی ، تدریس ، مشاهده و تجزیه و تحلیل کرده و در آن ها تجدید نظر کنند . در درس پژوهی ، بیش از مبانی نظری آموزش و یادگیری مهارت های علمی و کاربردی (آموزش) ، ارزیابی روش های تدریس ، خود ارزیابی و فعالیت های آموزشی را می آموزند . معلمان درس مورد نظر را انتخاب کرده و طرح درس مورد نظر را به صورت مشارکتی گروهی تهیه می نمایند . (محمد دشتی ۱۳۹۳)

درس پژوهی علاوه بر اینکه به عنوان گاهی برای توسعه ی حرفه ای معلمان به شمار می رود اما در واقع این توسعه ی فرهنگی با هدف به بود فرایند تدریس انجام می شود و باید در خدمت توانمندی دانش آموزان باشد . (رشد ابتدایی، ۱۳۹۲)

مباید در مدارس آموزش و پرورش به دنبال ایجاد فرهنگ درس پژوهی باشیم ، درس پژوهی و استفاده از این روش در تدریس و کلاس داری باعث می شود نیروهای پراکنده دور هم جمع شوند و با افزایش مهارت گفت و گو و هم زیستی حرفه ای معلمان ، شاهد آثار مثبت این روش در سطح مدرسه و رضایتمندی بیشتر دانش آموزان باشیم . باید توجه داشته باشیم که معلم ابتدایی ، تنها یک مجری نیست و خودش می تواند در جریان فرایند تدریس نقش فعال و پویا داشته باشد. بهره گیری از روش درس پژوهی می تواند به تحولی بزرگ در روش های بهسازی آموزش و توانمندسازی معلمان می شود. (خراسانی ۱۳۹۳)

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

تجزیه و تحلیل اطلاعات شواهد (۱)

پس از مطالعه و بررسی منابع علمی و نظرات همکاران و دانش آموزان ودقت در اهمیت اجرای درس پژوهی و نکات قوت و ضعف راههای ترغیب معلمان به انجام درس پژوهی در مدرسه غدیر کیان و اینکه چرا معلمان علاقه ای به انجام اجرای طرح درس پژوهی در مدرسه ندارند . خلاصه یافته های حاصل از تجزیه و تحلیل منابع علمی و نظرات همکاران به شرح ذیل تدوین گردید .

الف: نکات قوت و ضعف از نگاه مجریان

۱-عدم آشنایی معلمان با طرح درس پژوهی و چگونگی اجرای آن

۲-اشتباه گرفتن طرح درس پژوهی با اقدام پژوهی

۳-دانش آموزان در این زمینه و ابزار بیشتری برای یادگیری در جمع در اختیار دارند.

۴-روحیه انتقاد پذیری همکاران در جمع تقوت شد و شرکت کنندگان در گروه با مقاومت کمتری اشکالات کار خود را می پذیرفتند.

۵-دخالت معلمان در کار آموزش زیاد بود و به نظر می رسید دانش آموزان بیش از حد مورد تقدیر قرار می گیرند.

۶-در حین اجرای این روش متوجه شدیم اگر راهکارهای مناسب مورد علاقه ی بچه ها به کار گرفته شود آنان با انگیزه ی بیشتری یاد می گیرند و در کارها مشارکت می کنند.

۷-تاکید بر ارائه تدریس های فراگیر محور، سوال محور در فرایند مدار

۸-تاکید بر روش های نوین و فعال تدریس در تمام مراحل تدریس

۹-تاکید بر صحت علمی - تخصصی و به روز بودن اطلاعات ارائه شده در تدریس

۱۰-تاکید بر کار مثبت درس پژوهی در کلیه ی مراحل تدریس و عملیاتی کردن مفاد اسناد بالاست.

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

انتخاب راه حل جدید وموقتی: و نظارت بر آن

بعد از نشست در شورای معلمان وآشنایی همکاران با اجرای درس پژوهی اکثر همکاران مقاومت نموده و راضی به همکاری نبودند که مدیر وبنده برای آنها توضیح لازم را داده که انجا

این طرح چه فرایندی داشته خواهد داشت مثلا اجرای تدریس یک موضوع به روش درس پژوهی باعث مشارکت دیگر معلمان هم پایه وناظر و مدیر و معاون در امر تدریس گشته که این کار خود نقاط قوت زیادی از جمله

باعث بهسازی و آموزش و یادگیری

تاکید بر خلاقیت و نوآوری

درس پژوهی الگوی عملی و باز بینی مداوم الگوهای ذهنی و باز اندیشی مشارکتی عمل کارگزاران آموزشی و الگویی موثر برای بهبود مستمر آموزش در مدرسه محسوب می شود .

درس پژوهی به مثابه روش نوین پژوهش وهسته های کوچک تحول درآموزش ، به گسترش پژوهش و تولید دانش حرفه ای در مدرسه کمک می کند.

که بعد از ذکر این فواید نقاط قوت مفرد گردید در جلسه ی بعدی شورای معلمان افراد علاقه مند وداوطلب یک گروه تشکیل داده که بتوانیم آنها در مدرسه اجرا نماییم . در جلسه دوم علاوه بر ذکر فرایند گذشته نقاط قوت جدید از جمله اینکه اجرای این طرح در مدرسه اگر تجربی انجام گیرد باعث آوردن رتبه در شهرستان وحتى استان خواهد شد که از سوی مدیر اداره و یا مدیر کل مورد تقدیر قرار خواهد گرفت . بالاخره یک گروه به سرپرستی اینجانب تشکیل گردید .

در این جلسه خانم پویا و کرمپور وسلگی هر کدام یک راه حل بیان نمودند ومقرر شد که با اجرای این طرح که تدریس جمع های سه رقمی در پایه سوم «جمع فرایندی» با نوشتن طرح درس و ارزش تدریس جمع ها به صورت جمع از طریق یکان بعد ده تایی و بعد صدگان اجرا شود . که فیلم وعکس آن نیز گرفته شود ،

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

بالاخره این طرح درس اجرا شد اما جوابی داده نشد . انتظاری که ما از تدریس داشتیم به دست نیامد . یعنی اکثر دانش آموزان به هدف درس رسیدند . در جلسه ی بعدی شورای معلمان بنده معاون آموزشی و خانم سلگی و آقای غیاثوند مدیر مدرسه راه حل دیگری برای اجرای طرح درس جدید تدریس و ایجاد علاقه در همکاران برای اجرای درس پژوهی توضیحات لازم داده شد از جمله اینکه متاسفانه مجری بیشتر جنبه ی تدریس به روش سخنرانی را بدون فعال نمودن دانش آموزان در امر تدریس انجام می دادند . یعنی به این نقطه قوت درس پژوهی که جنبه ی مشارکت پذیری و تعاملی بودن طرح درس توجهی نشان نمی داد . درس پژوهی نتیجه ای از پیش نوشته شده نیست باید به حمایت مدیر و معاون و دیگر همکاران نیز توجه داشت .

پس از انجام راه حل جدید ما به این نتیجه رسیدیم با اینکه توانستیم گروهی را از میان معلمان انتخاب کرده و آنها را به اجرای طرح درس پژوهی علاقه مند سازیم متوجه شدیم که این طرح متاسفانه جواب درست و منطقی به ما نداد . بنابراین به دنبال راه حلی بودیم که گروه از روی رغبت و علاقه کار خود را انجام داده نه از روی گرفتن نمره ارزشیابی و تشویقی ، بنابراین همان طور که «دکتر علی علاقه بند ، ۱۳۸۳» فراهم کردن شرایط رهبری و مدیریت اثر بخش در آموزش و پرورش مستلزم داشتن چشم انداز و دیدگاه خاصی است که بتواند راهنمای اندیشه و عمل قرار گیرد و بدون دیدگاه آگاهانه مدیر و معاون به هیچ ارزش قابل ملاحظه ای دست پیدا نخواهد کرد . بنابراین علاقه مند سازی معلمان به امر پژوهش مستلزم سیاست گذاری ، طراحی ، تدوین ، تصویب ، اجرای برنامه سنجدیده و متکی بر تحقیقات علمی و تجربیات ارزنده ی جامعه جهانی است . (مدیریت در آپ ۱۳۸۰)

بنابراین روش به کار گرفته شده بیشتر روش های فردی هستند و برای کار درس پژوهی به نظر نمی رسند

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

گرد آوری اطلاعات شواهد (۲)

برای اینکه معلمان دیگر از روند کار و پیشرفت حاصله اطلاع پیدا کنند و در موقعیت های مناسب از این روش ها استفاده کنند . بنده در جلسه بعدی شورای معلمان گزارشی از روند کار از اول تا حال را ارائه دادم و نظر اینجانب را در مورد نقاط ضعف و قوت طرح فوق از دیگر همکاران خواستار شدم . بنابراین دیگر همکاران هر کدام راه حلی را ارائه نمودند که موجب علاقه مندی گروه به اجرای تدریس به روش درس پژوهی شده و نقاط ضعف برطرف گردد .

مثلا یکی از همکاران گفت : این گونه نیست که بگوییم معلمی که دیروز بدون طرح درس به کلاس می رفت ، امروز با طرح درس برود و متن دیکته شده ای را تدریس و یا حتی طراحی کند و آن را درس پژوهی بنامیم . معلم در این طرح درس پژوهی مهندسی و طراحی کلاس درس تدریس را به عهده دارد و برای ایفای نقش باید آمادگی های لازم را داشته باشد . «تدریس و آموزش مانند آبگوشی است که برای لذت شدن و لذت بردن دانش آموز باید کاملا جا بیفتد . بنابراین بعد از بررسی مرحله اول تدریس که جوابی درست نداد و نقاط ضعف آن را بررسی کرده این بار از گروه خواستیم که در نوشتن طرح درس از دیگر همکاران کمک گرفته و در فرایند تدریس از آنها یاری بطلبید . چون ما در درس پژوهی دنبال رشد حرفه ای معلمان هستیم . بنابراین همکاران با مشارکت یکدیگر طرح درس جدیدی را طراحی نموده که در آن «جمع فرایندی» در کلاس سوم را این بار از طریق جمع از هزار تایی بعد صدتایی و بعد یکی شروع می شود . این بار خانم پویا با مشارکت دیگر اعضای گروه سعی در اجرای طرح درس جدید به روش «درس پژوهی» نمود . در اجرای تدریس خانم پویا سعی در استفاده از روش مشارکتی و فعال یعنی در این قسمت دانش آموزان حالتی فعال و پویا داشتند و معلم به عنوان راهنما تدریس را رهبری می کرد . اعضای دیگر گروه نیز ناظر تدریس طرح درس بودند . و از فعالیت آنها عکس گرفته شد . بعد از پایان آموزش اکثر دانش آموزان موضوع

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

درس را به خوبی یاد گرفته بودند و در جریان تدریس حالتی شاداب و فعال داشتند . که این امر با پرسش از دانش آموزان مشخص شد .

ارزشیابی تاثیر اقدام جدید و تعیین اعتبار آن :

پس از جمع آوری لازم درباره ی اقدامات صورت گرفته و مشاهده ی رفتار مثبت به وجود آمده در یاد گیری فراگیران جلسه ای با حضور اعضای گروه در مدرسه تشکیل گردید . تا مشخص شود اقدامات انجام شده تا چه اندازه برای دانش آموزان و معلمان مفید و موثر بوده است . در این جلسه که بعضی از اولیا فراگیران نیز حضور داشتند همکاران خانم پویا ، کرمپور ، سلگی مدیر مدرسه آقای غیاثوند و بنده حضور داشتیم همگی با سوال هایی که در کلاس از دانش آموزان داشتیم به این نظر رسیدیم که انجام طرح «درس پژوهی» با مشارکت دیگران و فعال بودن دانش آموزان روشی موثر برای یاددهی - یاد گیری بوده که خانم سلگی و کرمپور نیز به عنوان ناظر این روش را تایید نمودند .

تاکید اعضای گروه بر ارزیابی فرایند کار و نه فقط کار معلم بود این روش باعث تغییر در نگرش معلمان نسبت به تدریس جمع های فرایندی شد و در پایان کار، شوق تغییر را در وجود همه ی همکاران دیدیم . کار گروهی منسجم باعث یاد گیری پایدار در دانش آموزان شد .

در تقسیم وظایف به توانایی های اعضای گروه به خوبی توجه شده و متناسب با آن مسئولیت کار واگذار شده بود . فعالیت و رویکرد محور، عملا زمان بر است و باید با توجه به محدودیت ساعات درسی به این موضوع هم توجه شود . پژوهش بدون بررسی زمینه ها و داشتن اطلاعات کافی ممکن نیست .

نتیجه گیری :

درس پژوهی الگوی بهینه سازی عمل کارگزاران آموزشی است که بر چرخه ی پژوهش ، یادگیری گروهی ، کیفی ، مشارکتی ، مداوم کارگزاران آموزشی شامل بیان مسئله ، شراحی ، بازاندیسی عمل و بازبینی یافته ها

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

استوار است. ابتدا معلمان مسائل آموزشی مدرسه را بررسی و پرسش های پژوهشی در کلاس درس را تعیین می کند . سپس طرح درسی برای انجام پژوهش مشارکتی در آموزش پیشنهاد می کنند . آنگاه آنرا به اجرا و مشاهده می گذارند و سپس به ارزیابی و بازاندیشی فرآیند عمل و بازبینی پیش فرض های ذهنی کارگزاران آموزشی می پردازند .

در این فرآیند ، یادگیری از یکدیگر به صورت مشارکتی سازماندهی می شوند و در عمل به ظرفیت مدارس برای گسترش یادگیری سازمانی ، تولید و به کارگیری دانش حرفه ای ، شوق تغییر در مدرسه و گسترش ظرفیت تغییر خود پایدار افزایش می یابد . سازماندهی فرصت های یادگیری از طریق درس پژوهی به ویژه در برنامه های پرورش حرفه ای معلمان برای فراهم سازی امکان فعال بودن ، خلاقیت ، گفتگو ، یادگیری و پژوهش مشارکتی سازنده است (سرکار آرنی ، ۱۳۹۱) .

برای تغییر و تحول در فرهنگ آموزش ، باید به رشد حرفه ای معلمان توجه و تاکید شود و تدریس گروهی یکی از رویکرد هایی است که می تواند به بهبود فرآیند آموزش - یادگیری کمک کند . بنابراین برای علاقمند سازی همکاران به اجرای « درس پژوهی » و اجرای آن در مدرسه ابتدا باید آنها را نسبت به چگونگی انجام طرح آگاه نمود ، مزایای آنرا مطرح کرده و در ایجاد گروه «درس پژوهی» با روش های گوناگون علاقه مند نمود . آنها باید طرح را در یک کلاس اجرا کرده ابتدا طرح درسی نوشته آنرا اجرا کرده و اگر جواب درست ندارد طرح درسی جدید نوشته و آنرا با مشارکت اعضای گروه در کلاس درس موضوع را تدریس نماید .

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

پیشنهادات:

کاربردی:

- ۱- برای انجام درس پژوهی در مدرسه همکاران را با چگونگی اجرای طرح آشنا سازیم.
- ۲- در اجرای طرح درس پژوهی حتما کار را به صورت مشارکتی و خرد جمعی و شورا و استفاده از طرح درس انجام دهیم و همه ی اعضای گروه باید در تهیه ی طرح درس مشارکت داشته باشند.
- ۳- برای تغییر و تحول در فرهنگ آموزش ، باید به رشد حرفه ای معلمان توجه و تاکید شده و تدریس به گونه ای باشد که به بهبود و فرآیند آموزش - یادگیری کمک کند.
- ۴- بعد از انجام طرح " درس پژوهی " هر موضوع درسی باید ارزیابی از آنچه انجام گرفته حتما صورت پذیرد . اگر موضوع بخوبی توسط دانش آموزان یاد گرفته نشده دوباره انجام پذیرد.
- ۵- کار بست درس پژوهی در کلیه ی مراحل تدریس و عملیاتی کردن مفاد و اسناد بالا دست .
- ۶- ایجاد جو پژوهشگری در کلاس درس که از مهارت حل مسئله مهم تر است . زیرا در جهان امروز مسئله یابی یا توانایی طرح پرسش به مراتب از مهارت پیدا کردن پاسخ پرسش های مطرح شده اهمیت بیشتری دارد .
- ۷- در تقسیم وظایف در انجام درس پژوهی به توانایی های اعضای گروه به خوبی توجه شده و متناسب با آن مسئولیت کار واگذار می شود .

پژوهشی:

- ۱- تاثیر درس پژوهی بر دانش آموزان را بررسی نمایید؟

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

- ۲- بزرگ ترین دستاورد گرایش آموزگاران به درس پژوهی در کلاس درس چه بوده است؟
- ۳- مهم ترین امتیاز و یا ویژگی " درس پژوهی " نسبت به مورد پژوهی یا اقدام پژوهی را بررسی کرد.
- ۴- درس پژوهی تا چه حد بر توسعه ی حرفه ای آموزگاران تاثیر دارد؟

فقط برای مشاهده

این فایل برای مشاهده است . برای خرید فایل ورد قابل ویرایش به سایت مراجعه کنید .

فهرست منابع :

- ۱- استیگر ، جیمز و جیمز هیبرت ، شکاف آموزشی ، بهترین ایده ها از معلمان جهان برای بهبود و آموزش کلاس درس ، انتشارات مدرسه ، تهران ، ۱۳۸۳ .
- ۲- سرکار آرانی ، محمد رضا ، اصلاحات آموزشی و مدرن سازی ، نشر روزگار ، تهران ، ۱۳۸۲ .
- ۳- سرکار آرانی ، عباس و محمد رضا ، آموزش و توسعه ، نشر نی ، تهران ، ۱۳۸۸ .
- ۴- قاسمی پویا ، اقبال ، راهنمای عملی و پژوهش در عمل ، تهران ، وزارت آموزش و پرورش پژوهشکده ی تعلیم و تربیت ، ۱۳۸۰ .
- ۵- گروه های آموزشی ، دفتر آموزش دبستانی ، راهنمایی طرح درس پژوهی ، معاونت آموزش ابتدایی سال تحصیلی ۹۲-۹۳
- ۶- علاقه مند علمی ، اصول مدیریت آموزشی ، انتشارات پیام نور ، تهران ، ۱۳۸۳ .
- ۷- وایلز کیمبل ، ترجمه طوسی ، محمد علی ، تهران ، کوهسار ، ۱۳۸۳ .
- ۸- رشد آموزش ابتدایی ، دوره ی هیجدهم شماره ۳ ، آذر ۱۳۸۵
- ۹- رشد آموزش ابتدایی ، دوره ی هیجدهم شماره ۵ بهمن ۱۳۹۳ .
- ۱۰- رشد تکنولوژی آموزشی ، دوره ی بیست و نهم شماره ۴ ، دی ۱۳۹۲ .